

« Lăsînd la o parte că scena se petrece „acolo l ng  Nistru” — spune Hasdeu —, acest c ntec prezintă o incontestabilă analogie cu admirabila baladă poporană *Miori a*, unde însă muribundul ciob na  se adresează nu către cal, ci către oi a birsan  ». Mai departe, el remarcă: « Să nu se grăbească însă cineva de a conchide cum că ideea ce predomină în ambele balade: moartea t n rului reprezentată ca o însurătoare, pentru a scuti astfel de durere pe iubita mamă ar fi trecut de la rom ni către ruteni sau viceversa. Este una din acele sublime inspira iuni ale amorului filial, care se pot manifesta într-un mod spontan la popoarele cele mai diferite ».  i Hasdeu aduce în sprijinul acestei afirma ii două c ntece franceze pentru a putea conchide: « Orice fenomen curat psihologic, ura ca  i iubirea, pot lua nu numai aceea i formă, dar p n   i aceea i nuan a la ni te grupuri umane între care n-a existat nici odată cea mai mică legătură directă sau indirectă ».

Ca să dovedească această afirma ie, Hasdeu ia un exemplu din balada *Grue Grozovan*  i-l compară cu manifestări ale unor triburi de sălbatici din Brazilia. « Urmează oare de aici vreo comunica ie veche sau nouă între Moldova sau Brazilia? Este însă foarte important de a constata asemenea coinciden e, a căror grămădire va permite să se dezvolte din ce în ce mai mult acea  tiin a de tot nouă, dar pl n  de viitor pe care germanii o numesc „psihologia poporană (*V lkerspsychologie*)” încheie el.

Metoda folosită  i ideile expuse de Hasdeu cu privire la această baladă  i similitudinile ei cu folclorul românesc erau curențe în momentul acela în  tiin a europeană, ceea ce ne arată odată mai mult pe Hasdeu la  n l imea  tiin ei veacului său. Astăzi, însă, folcloristica marxistă, fără a exclude posibilitatea apari iei independente a unor motive folclorice ca urmare a proceselor psihologice, se opre te mai mult asupra condi ion rii sociale a faptului, absentă în cercetarea lui Hasdeu ¹.

Compara ia între folclorul ucrainean  i cel rom n e posibilă însă nu numai pornind de la premiza asemănării istorico-tipologice a temelor  i motivelor.  ntre cele două popoare au existat neîndoielnic transmisiuni folclorice. Această problemă a fost atinsă de Hasdeu numai în treacăt în c teva locuri din lucrarea sa *C r ile poporane ale Rom nilor în secolul XVI în legătură cu literatura poporană cea nescrisă*, Bucure ti, 1879, atunci c nd vorbe te despre o tradi ie populară ucraineană cu privire la drumul lui Traian ce începe în România (p. 304)  i despre existen a în Podolia a unui « dece » de tipul « Dic mihi quid est unus » împrumutat de la rom ni (p. 597).

Noi am căutat să adunăm aici tot ce am găsit în lucrările lui Hasdeu cu privire la folclorul ucrainean, fără a neglija nici referirile cu totul fugitive. Putem constata că interesul lui B.P. Hasdeu pentru folclorul ucrainean nu s-a concretizat într-o monografie  i nici măcar într-un studiu de propor ii mai mari. Cantitativ, cele scrise de Hasdeu se reduc la c teva articole  i la o serie de referiri concrete  i alte opere. Cine cunoa te însă stilul de

¹ Fără îndoială, motivul pe bază al c ntecului e foarte vechi, dat nd din vremea c nd oamenii sim eau nevoia să găsească o descriere eufemistică pentru moarte, compar nd-o foarte des cu o nuntă. Nu întimplător însă, în exemplul cules din Fran a, unde în folclor au pătruns multe elemente de via a citadină, se vorbe te despre nunta cu « cea mai frumoasă fată din ora  », pe c nd cadrul compara iei în « Miori a »  i în « Moartea cazacului cu calul » r m ne cel al naturii.